

Komentarz egzegetyczny do tekstu: Rzym 15,4-13

3 niedziela Adwentu – 17 grudnia 2017

Tłumaczenie:

[4] Co bowiem zostało wcześniej napisane, napisane zostało dla naszego pouczenia, byśmy przez wytrwałość i [przez] pociechę Pism nadzieję mieli. [5] A Bóg wytrwałości i pociechy niech wam da to samo myślenie pośród was, według Chrystusa Jezusa, [6] abyście jednomyślnie, jednymi ustami wychwalali Boga i Ojca Pana naszego, Jezusa Chrystusa. [7] Przyjmujcie się tedy jak Chrystus was przyjął, na chwałę Boga. [8] Mówię bowiem: Chrystus stał się sługą obrzezania dla prawdy Boga, by zapewnić o obietnicach ojców, [9] ludy zaś by dla miłosierdzia chwaliły Boga, jak jest napisane:

Dlatego będę Cię wstawiał pośród ludów i imieniu Twemu śpiewał. [Ps 17,50]

[10] I znów mówi:

Radujcie się, ludy, z ludem Jego. [Deut 32,43]

[11] I jeszcze:

Wysławiajcie, wszystkie ludy, Pana,

Wychwalajcie Go, wszystkie narody! [Ps 117,1]

[12] A jeszcze Izajasz mówi:

Będzie korzeń Jessego,

A powstawszy będzie władał ludami,

W nim ludy będą miały nadzieję. [Isa 11,10]

[13] Bóg zaś nadziei niech was napełni radością i pokojem w wierze, abyście [aż] nadmiar nadziei mieli w mocy Ducha Świętego.

Uwagi:

Poszczególne cytaty podane w tekście odpowiadają dość dokładnie wariantom z LXX – jako przykład pewnej odrębności, cytat z Ps 117,1 zawiera drobną przestawkę („Wysławiajcie, wszystkie ludy, Pana[...]” vs. „Wysławiajcie Pana, wszystkie ludy[...]”).

Kontekst/Forma/Struktura:

Tekst rozpada się na dwie części: 15,4-6 i 15,7-13, przy czym ważne jest dostrzeżenie, że w takiej formie, jaką podają perykopy kazalne dość problemowym jest powiązanie treściowe podanego fragmentu – stanowi on podsumowanie odpowiednio poprzedzającej perykopy, rozpoczynającej się jeszcze w Rzym 14 oraz większości treści teologicznej listu od samego jego początku. Wyraźne jest podkreślenie elementu parenetycznego, por. 15,6.7,

z drugiej strony łatwo zauważalne są formuły błogosławieństw zamykające jednostki tekstualne.

Komentarz:

Problemem tekstu w takiej formie, jaką podaje perykopa kazalna jest fakt, że jako podsumowanie dłuższych odcinków listu jest on bardzo heterogeniczny jeśli chodzi o wątki i odwołania. Ważnym czynnikiem kształtującym styl tekstu i jego ogólny wydźwięk są występujące w nim *allegata* (niebędące cytatami w sensie ścisłym czytelne odwołania tekstualne) – dla przykładu, w Rzym 15,8 można zauważyć nawiązania do Mt 15,24, Ps 88,3, Mich 7,20, Rzym 11,29, Dz 3,25;4,16, Syr 36,20. Jednocześnie ta mnogość nawiązań wprowadza pierwszy ważny temat naszego tekstu: Pismo. Rzym 15,4 podsumowuje wcześniejszą perykopę o relacji między słabymi i silnymi w zborze, zawierającą w sobie też odwołanie do problemu przestrzegania Zakonu – stąd odwołanie do pouczenia w kontekście Pism (pamiętajmy przy tym, że mowa jest tu jedynie o ST – odwołanie się NT do samego siebie to dopiero etap 2 Pet!). Zwróćmy uwagę na problem Zakonu oraz przyjęcia przez Boga, tworzący dalej klamrę z naszą perykopą – cytując za Biblią warszawską:

A słabego w wierze przyjmujcie, nie wdając się w ocenę jego poglądów.

Jeden wierzy, że może jeść wszystko, słaby zaś jarzynę jada.

Niechże ten, kto je, nie pogardza tym, który nie je, a kto nie je, niech nie osądza tego, który je; albowiem Bóg go przyjął. [Rzym 14,1-3]

Takie ujęcie kwestii jest związane z drugim głównym problemem podanego tekstu, relacją między ludem Bożym a ludami. Jednomyślność pomiędzy silnymi i słabymi w zborze zostaje zestawiona z Bożym samoobjawieniem się w Chrystusie, by doprowadzić zarówno jednych jak i drugich do chwały Bożej, co zostaje podparte odpowiednimi cytatami z wcześniejszych pism („Co bowiem zostało wcześniej napisane, napisane zostało dla naszego pouczenia”) – wiąże się to z Pawłową strategią samouzasadniania swojego posłania apostołskiego poprzez pisma powszechnie uznane za natchnione w jego czasie, okresie Drugiej Świątyni. Należy pamiętać o tym, że z perspektywy mozaizmu tego okresu, a w konsekwencji dla judeochrześcjan, z którymi Paweł ma do czynienia, misja do pogan nie jest wcale intuicyjnym rozwiązaniem; dopiero rozwój kanonu pism NT stworzy (czy ustali) *ex post* chrześcijaństwo jako uniwersalistyczną, misyjną religię zbawienia. Działalność Pawła wymaga uzasadnienia – głównie przed (umownie) Żydami, w mniejszym stopniu przed samymi poganami. Stąd w naszym tekście nagromadzenie terminów takich jak derywaty od *pater*, *laos*, *ethne* – wszystkie odwołujące się do tradycji ST i do tradycji religijnej w ogólności. Paweł sygnalizuje zarówno stylistyką, jak i wykorzystaniem cytatów, że jego apostołat jest uprawniony nie tylko przez jego własne doświadczenie mistyczne, ale przez samo sedno tradycji wyrażonej w Objawieniu.

Ostatnim ważnym słowem kluczowym, tworzącym klamrę wewnątrz naszej perykopy jest *elpis*, nadzieja. Pisma nie są dane jedynie jako Zakon, nie są wyłącznie tradycją czy narzędziem dla słabych w wierze – wszystkim niosą nadzieję i tę nadzieję dają zarówno obrzezanym jak i nieobrzezanym w Chrystusie, samoobjawiającym się Bogu. Wytrwałość, cierpliwość i pociecha płynąca z Objawienia, a później moc Ducha Świętego przynoszą nadzieję, która odwołuje się nie tylko do doczesnego funkcjonowania, ale też do myślenia o eschatonie. Nadzieja jest klamrą spinającą zarówno słabość i siłę w zborze, jak i wszystkie różnice wynikające z tła kulturowego, tradycji religijnych, ludu i języka, chciałoby się powiedzieć. Z czynnika różnicującego, Pismo, dając jednoczącą nadzieję, staje się spoiwem pomiędzy wywodzącymi się z różnych tradycji, kultur i narodów.

Z perspektywy homiletycznej ten ostatni aspekt wydaje się szczególnie kuszący jako główna myśl kazania – zwłaszcza, że doskonale współgra z okresem liturgicznym, okresem oczekiwania na powtórne przyjście Pana, a jednocześnie okresem, w którym wspominamy oczekiwanie na pierwsze przyjście i przygotowujemy się na intensywniejsze niż na co dzień przeżycie tajemnicy wcielenia Słowa. Nadzieja staje się w takiej lekturze centrum chrześcijańskiego doświadczenia, jest kluczem do doświadczenia Królestwa, a przy tym staje się doświadczalnym przeżyciem obecności Ducha Świętego. Radość, pokój i nadzieja wpisują się też w ogólniejszy temat niedzieli – niedzieli Jana Poprzednika, jak nazywa go chrześcijański Wschód, będąc, *nota bene*, jedynym sensownym łącznikiem między naszą perykopą a tematem niedzieli.

Alternatywą jest podkreślenie roli Pisma i ew. przypomnienie jego roli w kontekście uzusów Zakonu (a zwłaszcza trzeciego – po co nam Zakon w odrodzonych?) lub potrzeby jedności dla zdrowia duchowego zboru, co będzie może bliższe prostemu rozumieniu tekstu, a pozwoli też wprowadzić do kazania elementy kontekstu przez zacytowanie, chociażby fragmentów poprzedzającej perykopy.

Podsumowanie:

Rzym 15,4-13 stanowi połączenie dwu odcinków – 4-6;7-13, będących podsumowaniami dłuższych fragmentów tekstu Listu do Rzymian. Bardzo syntetyczna forma oraz duże nagromadzenie wątków teologicznych nieco komplikuje analizę tekstu, jednak można wyodrębnić kilka głównych wątków, które determinują rozumienie go jako takiego jak i w kontekście całej niedzieli Jana Poprzednika:

1. Pismo jako źródło pociechy,
2. Jedność w zborze,
3. Nadzieja w życiu chrześcijańskim.

Pismo w naszym tekście użyte jest z jednej strony jako element uzasadniający misję Apostoła, z drugiej strony jest też wskazane jako pouczenie, co może nas kierować w stronę myślenia o uzusach Zakonu teologii reformacyjnej. Dalej, Pismo stanowi element jednoczący zarówno tych słabych i tych silnych w wierze w obrębie zboru, jak i grupy, które moglibyśmy opisać dzisiaj kategoriami judeo- i poganochrześcijan. Wreszcie, Pismo i Duch dają nadzieję, która stanowi spójnię pomiędzy chrześcijanami a oprócz tego urasta do jednego z fundamentów życia chrześcijańskiego.

Homiletycznie wybór nadziei jako głównego wątku kazania wydaje się najlogiczniejszy, choćby w kontekście pozostałych tekstów dnia. Możliwe jest jednak pójście w kierunku *usus in renatis*, III uzusu Prawa, dodatkowo dając sposobność do lepszego osadzenia perykopy w kontekście poprzedzającego rozdziału, który podsumowuje.

Autor: ks. Michał Koktysz